

Partiële herziening peilbesluiten 2025

Polder Moerbos

Ligging peilgebied Polder Moerbos

Partiële herziening Polder Moerbos (GPG00249)

Peilbesluit	Gat van de Ham
Peilenplan	Gat van de Ham
Peilgebied(en)	OG13 – Polder Moerbos (GPG00249)
Gemeente(n)	Drimmelen

Aanleiding

Verschillende ingelanden van peilgebied Polder Moerbos vragen om verlaging van het zomerpeil met 20 cm.

Het gemaal is in 2017 vervangen. Bij de ijking van het telemetriesysteem van het nieuwe gemaal is gebleken dat het oude gemaal ongeveer 12 cm te laag geijkt was. In praktijk werden voor 2017 dus lagere peilen gevoerd (ongeveer 12 cm lager) dan er nu gevoerd worden overeenkomstig het vigerende peilbesluit.

De zomers van 2018-2023 waren relatief droog. 2024 was een erg nat jaar en toen is het verzoek ontvangen om het zomerpeil te verlagen.

Beschrijving gebied

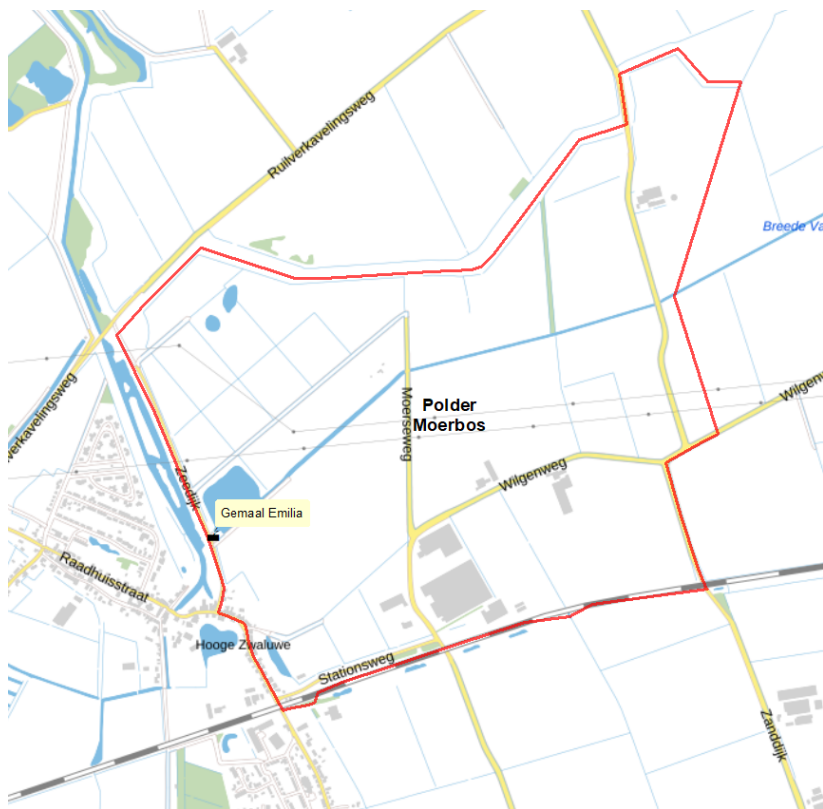
Peilgebied OG13 – Polder Moerbos (GPG00249) is gelegen ten noordoosten van de kern van Hooge Zwaluwe in de gemeente Drimmelen. Het peilgebied wordt rechtstreeks bemalen door gemaal Emilia. (Figuur 1)

Het vigerende peil is (m NAP):

WP: -1.95

ZP: -1.70

Bij de peilbesluitherziening van 2010 in dit gebied bleek het vigerend peil gelijk aan het praktijkpeil en is er geen wijziging doorgevoerd.

Figuur 1: Peilgebied Polder Moerbos en gemaal Emilia

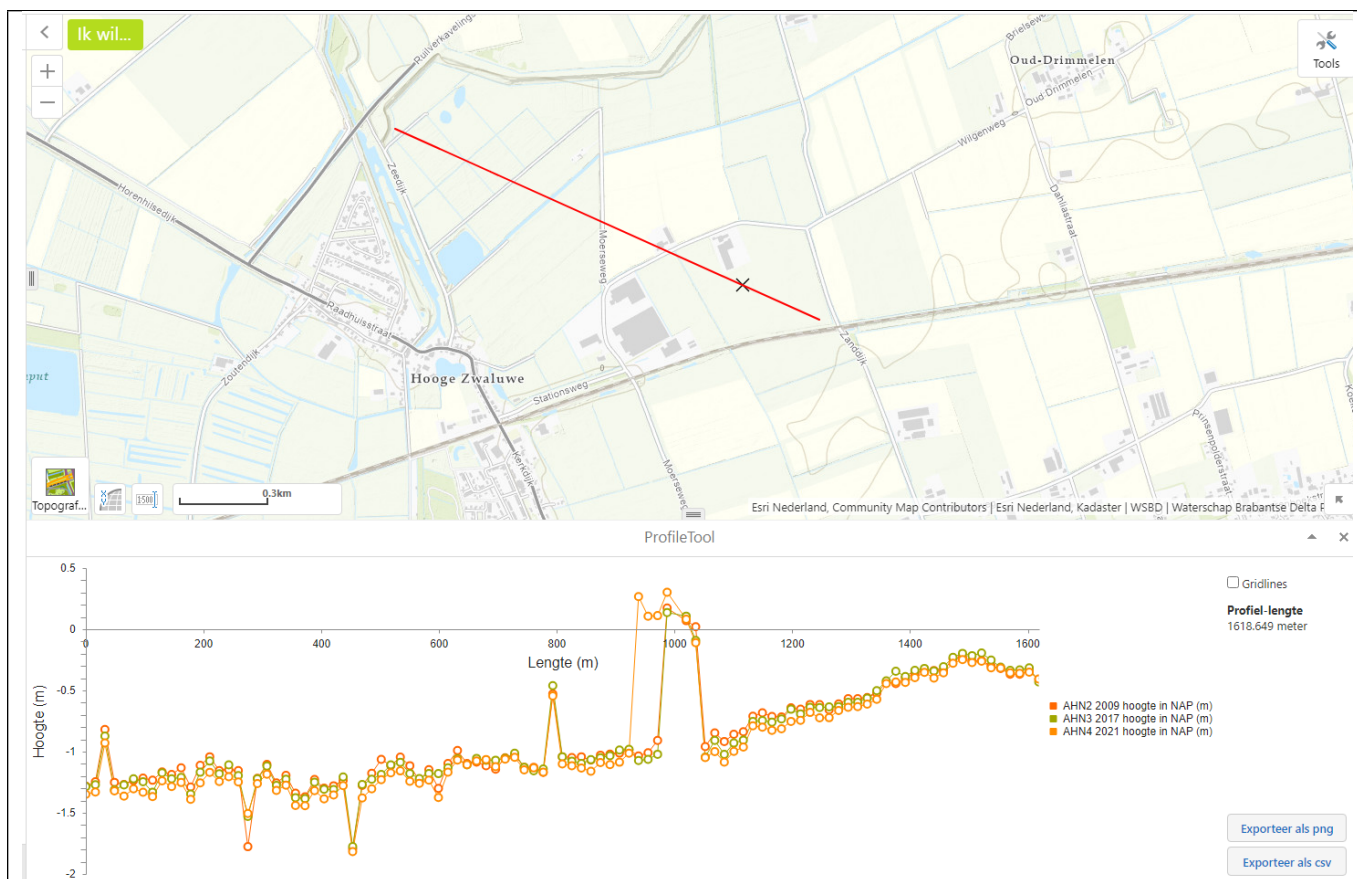
Vigerende situatie		Nieuwe situatie	
Code:	OG13	GPG-nummer:	GPG00249
Naam:	Polder Moerbos	Naam:	Polder Moerbos
Zomerpeil:	-1,70 m NAP	Zomerpeil:	-1,80 m NAP
Winterpeil:	-1,95 m NAP	Winterpeil:	-1,95 m NAP
Beheermarge:	15 cm	Beheermarge:	15 cm
Dynamische marge:	20 cm	Dynamische marge:	30 cm
Type peilbeheer:	Zomer- en winterpeil	Type peilbeheer:	Zomer- en winterpeil
		Grenswijziging:	Nee

Hoogte

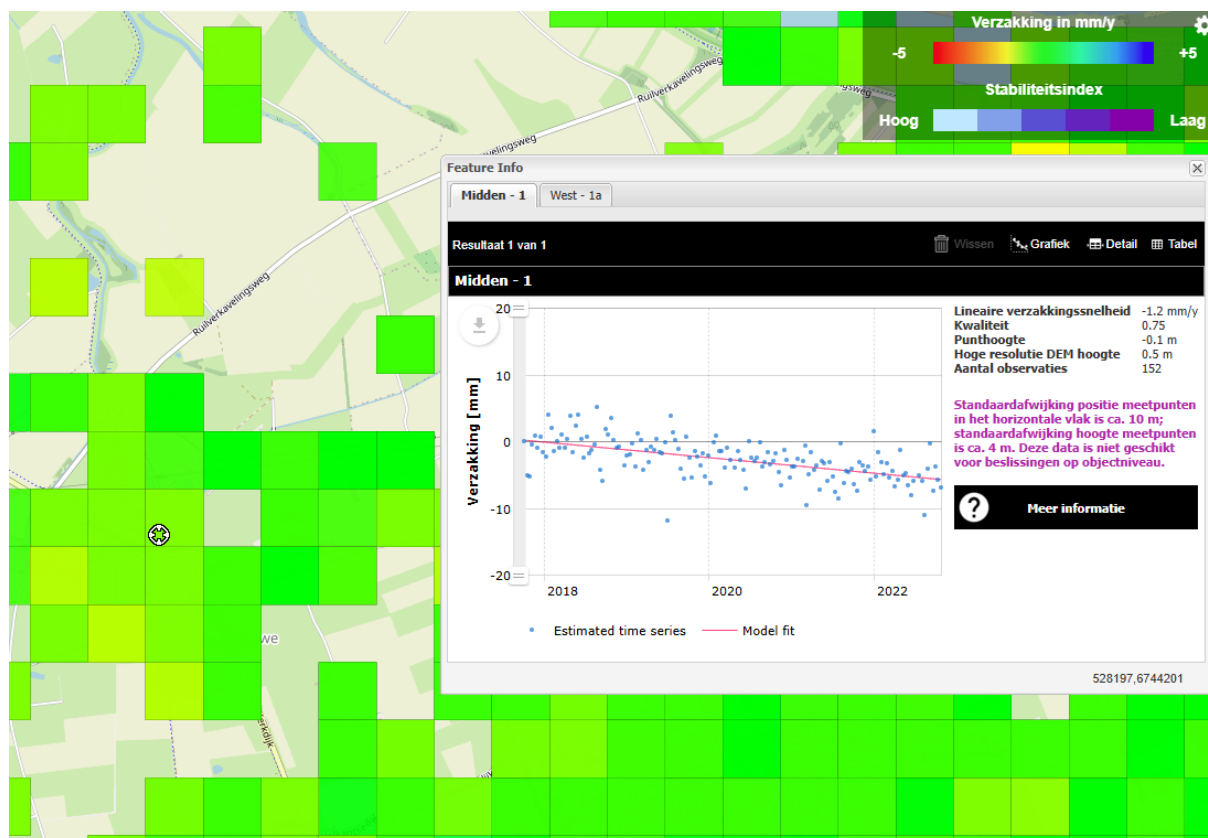
Het peilgebied bevindt zich op de overgang van hogere naar lagere gronden op de Naad van Brabant. De hoogte neemt af van -0.3 m NAP in het zuidoosten naar -1.3 m NAP in het noordwesten (Figuur 2 en 3). Op basis van het hoogteprofiel in figuur 3a lijkt er bodemdaling plaatsgevonden te hebben in het noordwesten van het gebied. De bodemdalingskaart 2.0 ([Bodemdalingskaart 2.0 \(skygeo.com\)](https://skygeo.com)) – Figuur 3b) toont ook een bodemdaling van 0.5 tot 1.5 mm/j hier. Relatief gezien is dit beperkt.

Figuur 2: AHN 4 – hoogtekaart

Figuur 3a: Hoogteprofiel (AHN 2 - 3 - 4)

Figuur 4b: Bodemdalingskaart 2.0 met ter illustratie de geschatte bodemdaling op 1 punt in het gebied.

Bodemopbouw

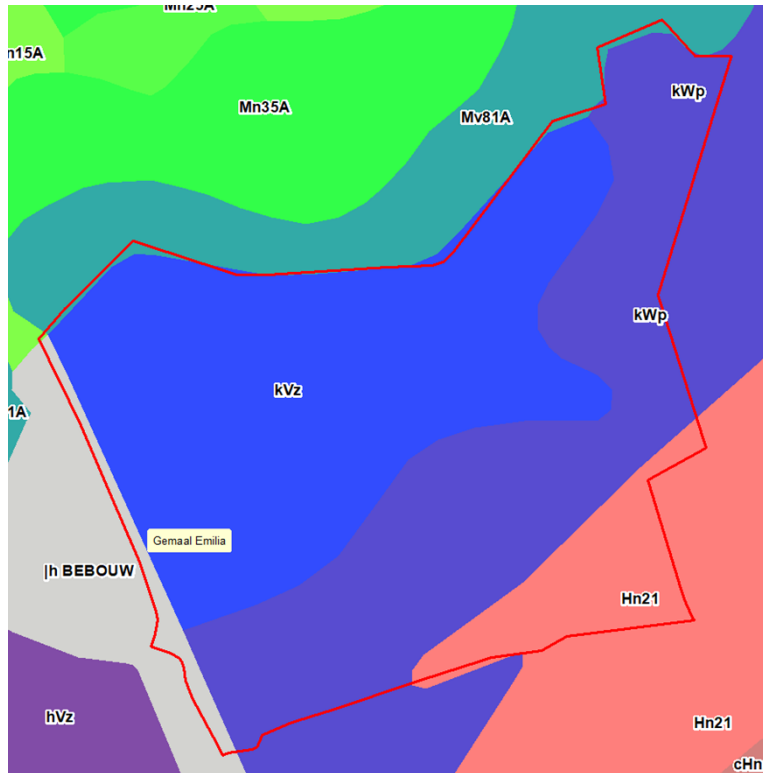
Figuur 4 toont dat de bodem in het zuidoosten van het peilgebied (hoger gelegen delen) bestaat uit zand. In het noordwesten gaat het om waardveen op zand. De zone daartussen betreft Moerige podzolgronden met een zavel- of een kleidek en een moerige tussenlaag. Het voorkomen van veen in dit gebied is dus een aandachtspunt.

Dit wordt bevestigd door de boringen die beschikbaar zijn in BRO-loket (Figuur 5). Daarbij zijn veenlagen aangetroffen in

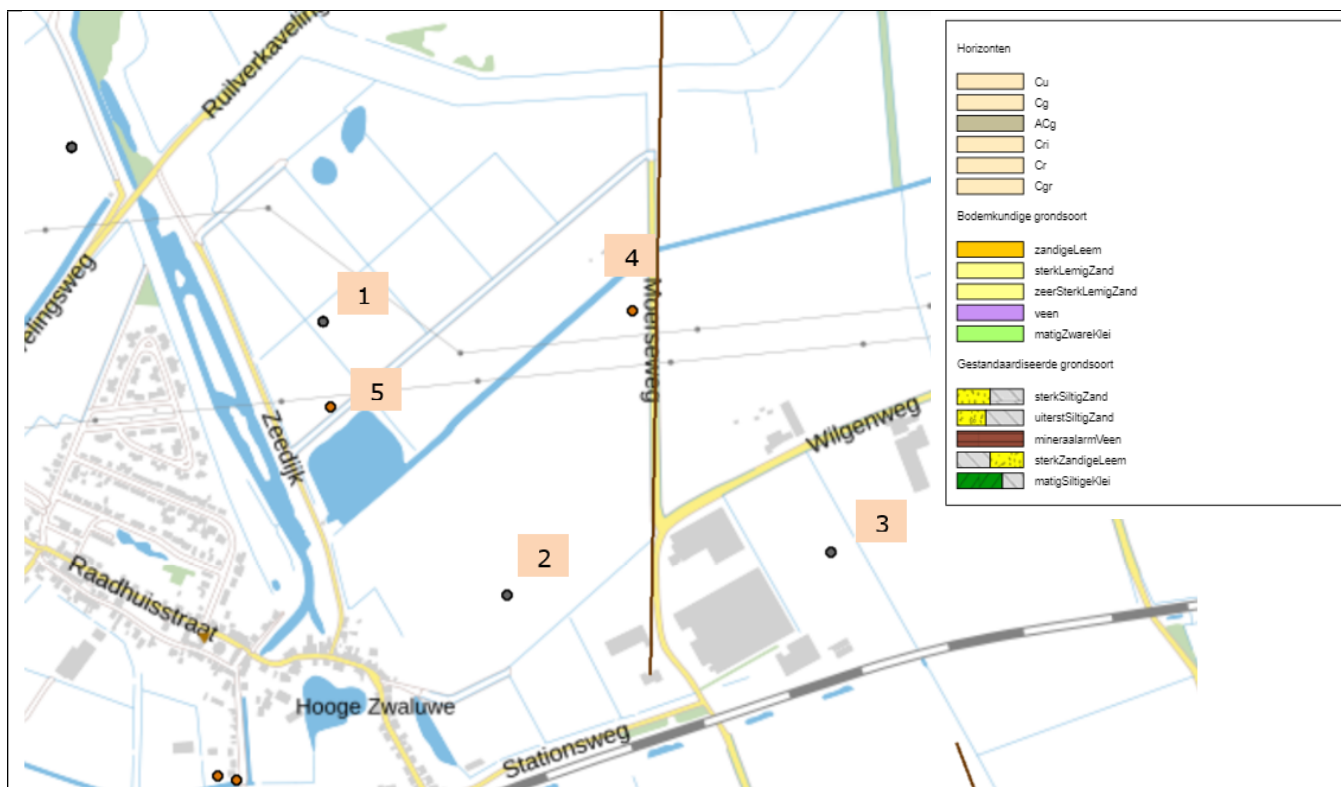
- boring 1: tussen -1.33 en -1.58 m NAP en tussen -1.78 en -1.98 m NAP
- boring 2: tussen -1.18 en -1.58 m NAP
- boring 3: tussen -0.74 en -0.84 m NAP en tussen -1.14 en -1.44 m NAP
- boring 4: tussen -1,38 en -1,68 m NAP
- boring 5: tussen -1,90 en -2,30 m NAP

Onder deze veenlagen bevindt zich zandgrond. Tussen de veenlagen zitten kleilagen. De boringen betreffen puntmetingen. Deze laten een gelijkaardige bodemopbouw zien met een afwisseling van veen- en kleilagen bovenop zand. De precieze hoogteligging van de klei- en veenlagen varieert. We kunnen dus geen uitspraken doen over de exacte ligging van deze lagen op de locaties waar niet geboord werd.

Geomorfologisch gezien betreft de noordwestelijke zone van het peilgebied een ontgonnen veenvlakte. In het zuidoosten is het een dekzandvlakte.

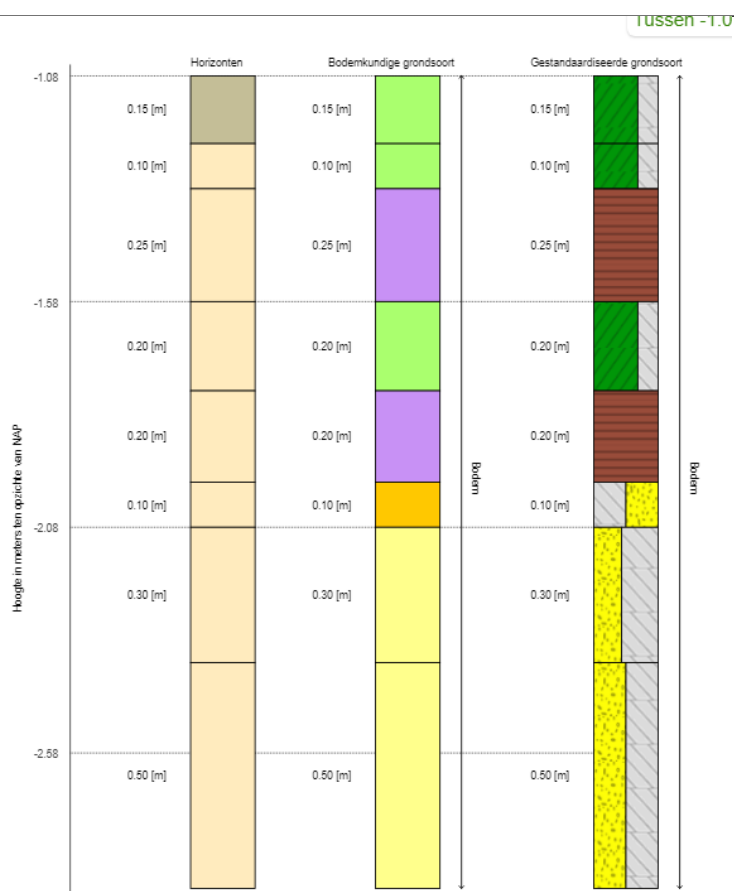

Figuur 4: Bodemkaart. kWp = Moerige podzolgronden met een zavel- of een kleidek en een moerige tussenlaag; kVz = Waardveengronden op zand, beginnend ondieper dan 120 cm; Hn21 = Veldpodzolgronden; leemarm en zwak lemig fijn zand.

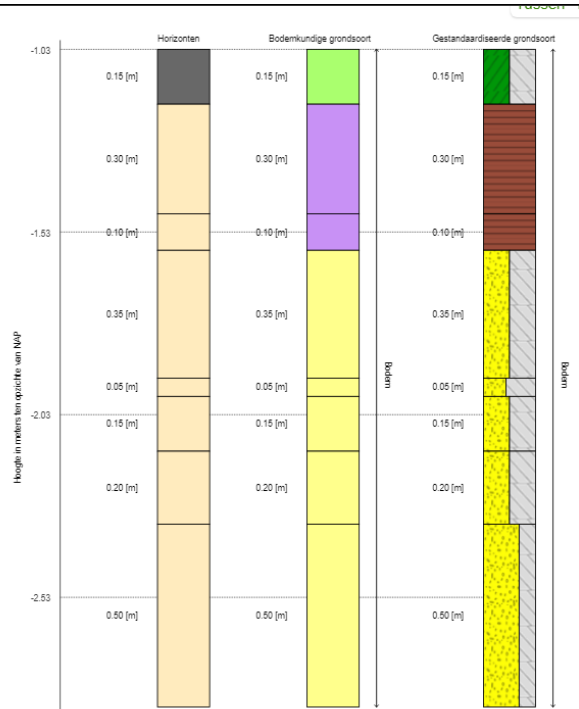

Figuur 5: beschikbare boorprofielen met legenda

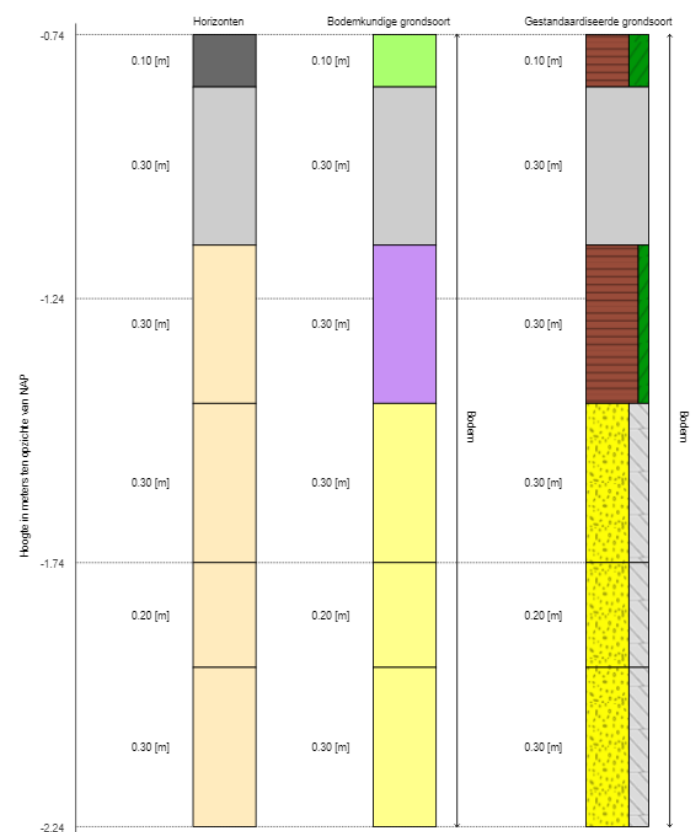
1 (2014)

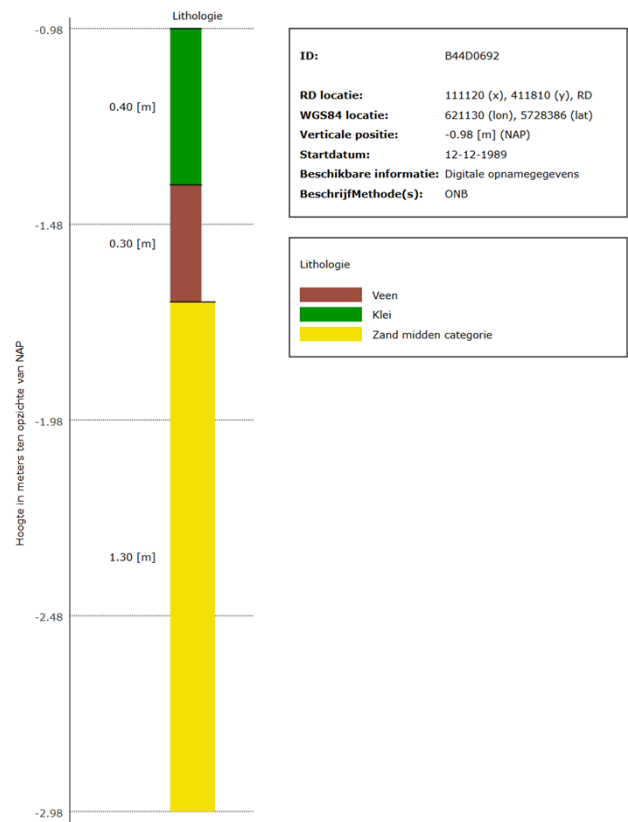
2 (2014)

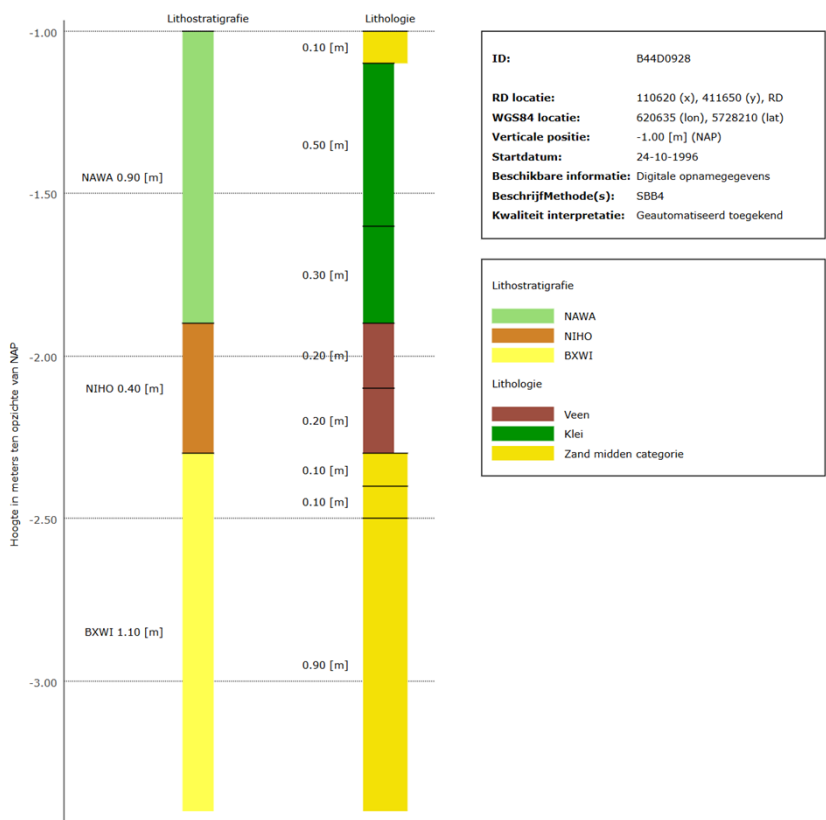
3 (2018)

4 (1989)

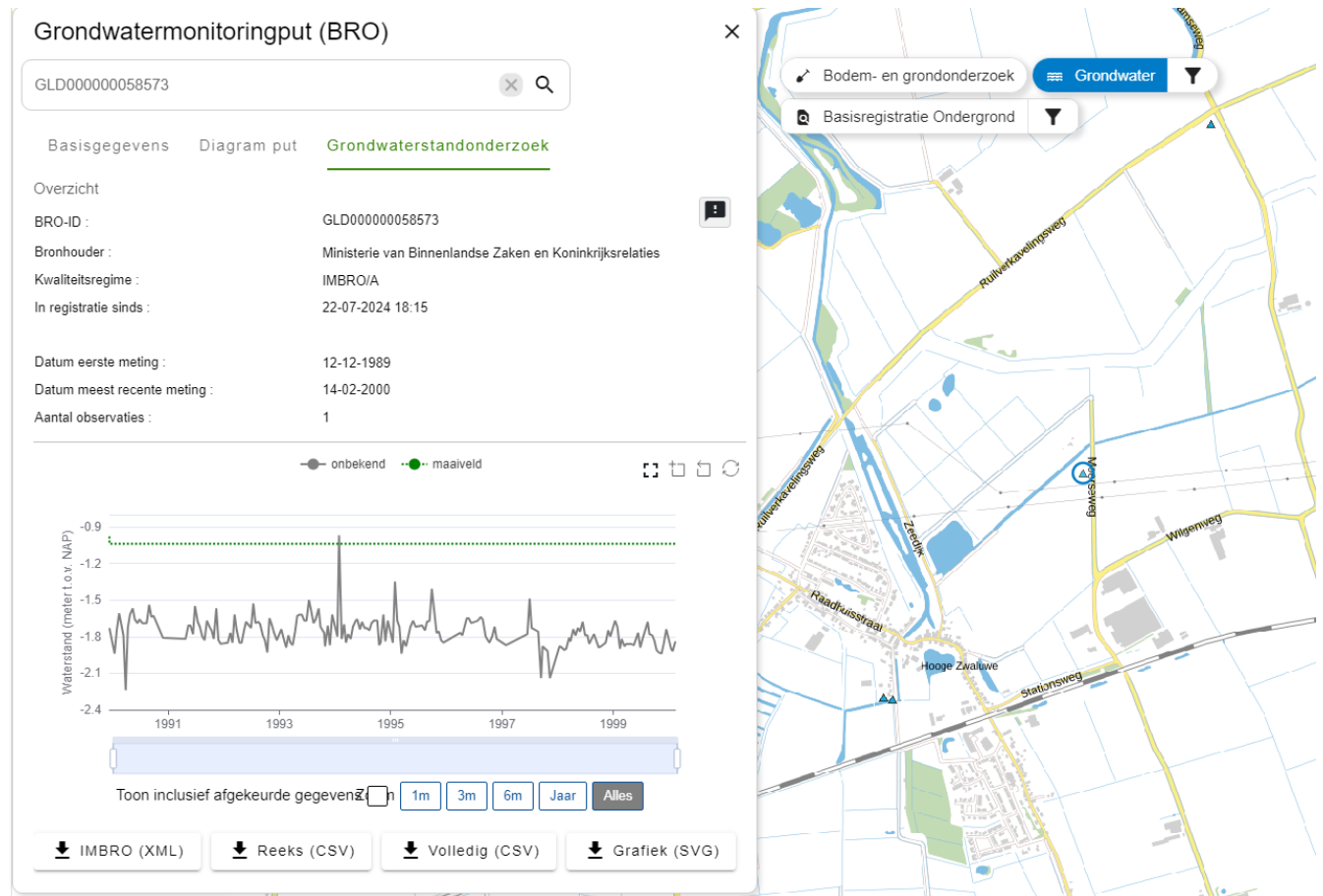

5 (1996)

Grondwaterstand

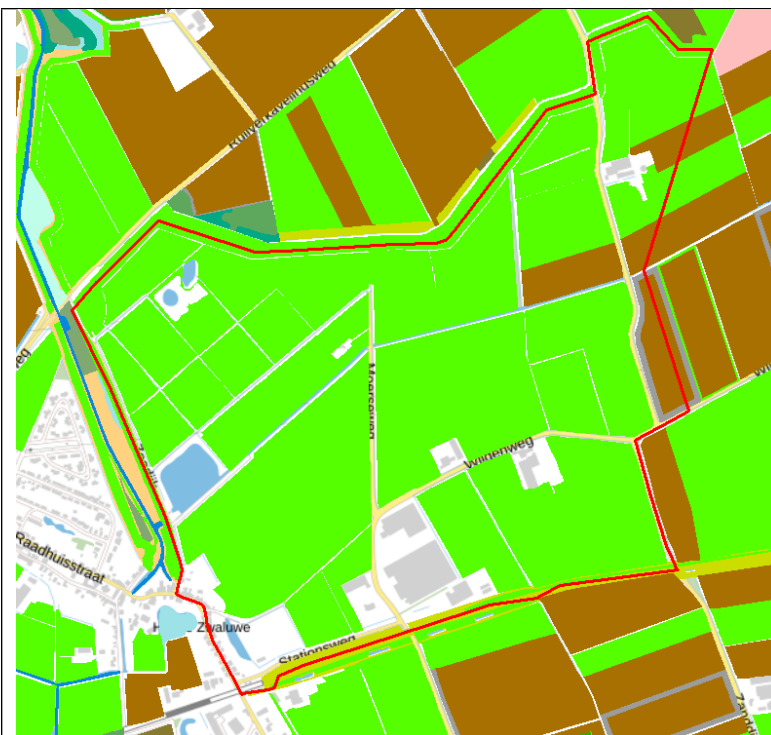
Er is in dit peilgebied één grondwaterstandsmeting beschikbaar. Hier is gemeten van 1989 tot 2000. Op Figuur 6 is te zien dat de grondwaterstand tijdens deze meetperiode vaak rond -1.8 m NAP schommelde, met regelmatige pieken tot ongeveer -1.5 m NAP en uitzakkingen tot ongeveer -2.1 m NAP. Dat betekent dat de grondwaterstand lager was dan de veenlagen in drie van de 5 boringen. Het aanwezige veen lag in het verleden dus reeds langdurig droog waardoor waarschijnlijk reeds oxidatie en veraarding optrad. In één boring is veen aangetroffen tussen -1.78 en -1.98 m NAP en in één boring tussen -1,90 en -2,30 m NAP. Dit veen lag ten tijde van de grondwaterstandsmetingen in de fluctuatietoneel van de grondwaterstand en deels eronder.

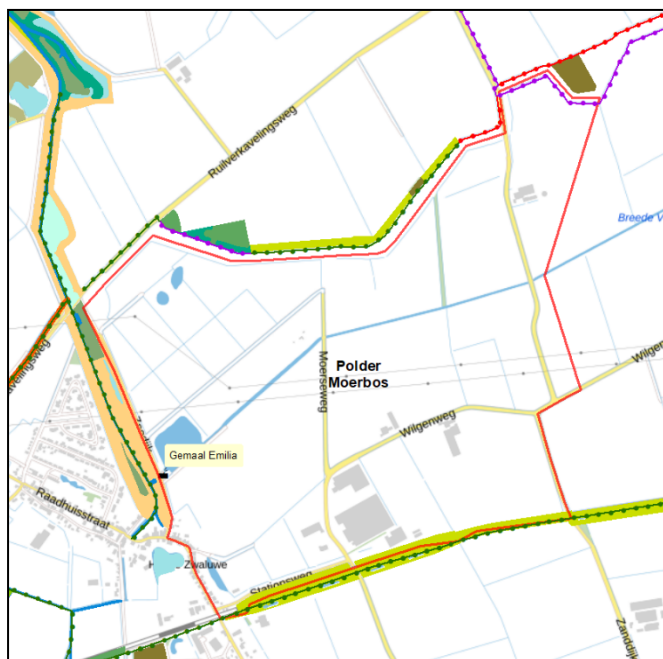
Figuur 6: Grondwaterstandsmeting 1989-2000.

Landgebruik

Figuur 7 toont het gemiddeld agrarisch landgebruik in het peilgebied over de periode 2017-2021. Te zien is dat dit overwegend grasland betreft. Natuur is nauwelijks aanwezig in het peilgebied en bevindt zich aan de randen ervan (Figuur 8). Deze natuur is niet afhankelijk van het gevoerde peil in het peilgebied. Hetzelfde geldt voor de ecologische verbindingzones (evz's).

Figuur 7: Basisregistratie Percelen. Groen = grasland, bruin = akkerbouw.

Figuur 8: Natuur (gekleurde vlakken) en evz (bolletjeslijnen, paars = vervallen) rondom het peilgebied

Bepalen optimaal peil voor de landbouw

Gebruik makend van de droogleggingsnormen en het agrarisch landgebruik (gemiddeld over de periode 2017-2021) is het optimale peil tot op perceelsniveau bepaald. Dit is weergegeven in Figuur 9. Er is te zien dat het optimale peil in het noordwesten van het peilgebied -2.2 m NAP bedraagt terwijl dit in de meer (zuid)-oostelijke gedeelten -1.4 m NAP of zelfs hoger is.

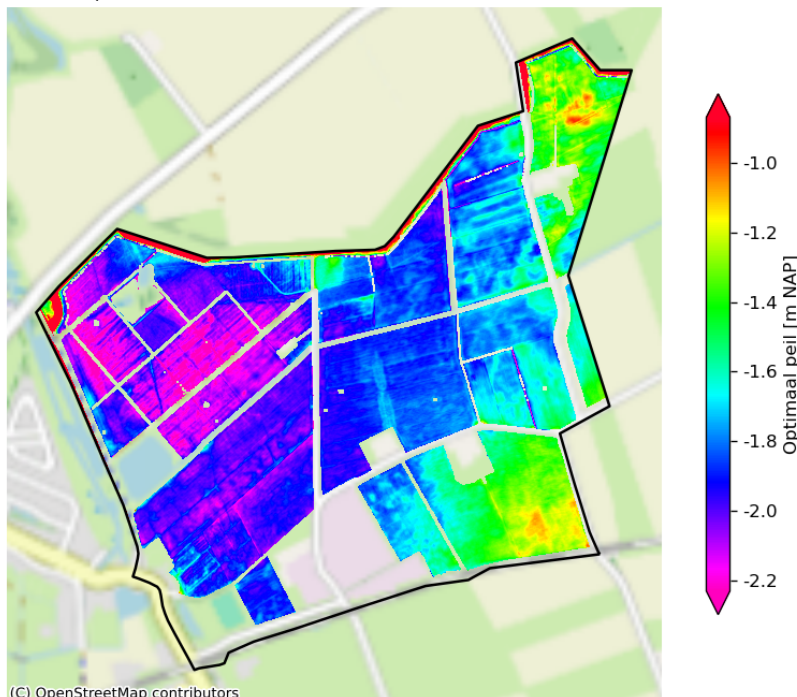
Om tot een optimaal peil te komen voor de landbouw in een peilgebied als geheel, wordt ervan uitgegaan dat 10% van het gebied een te hoog peil mag hebben bij winterpeil. Het streven is daarbij dat maximaal 15% van het gebied een te laag peil mag hebben bij zomerpeil. Daarnaast is de richtlijn dat het zomerpeil 20 tot maximaal 30 cm hoger wordt ingesteld dan het winterpeil i.v.m. stabiliteit van de taluds.

Tabel 1 toont dat bij een winterpeil van -2 m NAP er precies 10% van het areaal te nat is. Vanuit de landbouwanalyse is -2 m NAP dan het optimale winterpeil.

Voor het bepalen van het zomerpeil is de richtlijn dat het zomerpeil voor de landbouw 20 tot maximaal 30 cm hoger wordt ingesteld dan het winterpeil. Dat is dan maximaal -1.8 à -1.7 m NAP.

Gezien de lage ligging van het noordwesten van het peilgebied op -1.3 m NAP zorgt het huidige zomerpeil van -1.70 m voor een drooglegging van slechts 40 cm. Het is begrijpelijk dat dit zomerpeil als erg hoog wordt ervaren.

Optimaal winterpeil voor landbouw (m NAP): Polder Moerbos Polder Moerbos

Figuur 9: Optimaal winterpeil voor landbouw (m+NAP)

Tabel 1: percentage van het gebied dat droger is dan gewenst, voldoet en natter is dan gewenst bij verschillende peilen in m NAP.

type	droger					voldoet	natter				
grens	(>40 cm)	(30-40 cm)	(20-30 cm)	(10-20 cm)	Totaal droger	(<10 cm)	(10-20 cm)	(20-30 cm)	(30-40 cm)	(>40 cm)	Totaal natter
-2.25	53	17	15	9	94	5	0	0	0	0	0
-2.2	44	17	17	12	90	9	0	0	0	0	0
-2.15	37	16	17	15	85	13	1	0	0	1	2
-2.1	32	13	17	17	79	18	2	0	0	1	3
-2.05	27	10	16	17	70	24	5	1	0	1	7
-2.0	24	8	13	17	62	28	7	2	0	1	10
-1.95	20	7	10	16	53	31	10	5	1	1	17
-1.9	18	6	8	13	45	32	12	7	2	1	22
-1.85	16	4	7	10	37	31	16	10	5	2	33
-1.8	14	4	6	8	32	28	17	12	7	3	39
-1.75	11	4	4	7	26	24	17	16	10	7	50
-1.7	9	5	4	6	24	19	17	17	12	11	57
-1.65	7	5	4	4	20	16	15	17	16	16	64

Participatie

In januari 2025 heeft een bijeenkomst plaatsgevonden te Hoge Zwaluwe met de belanghebbenden in het peilgebied. Daar is uitgelegd hoeveel de beheer- en dynamische marge bedragen en wanneer deze ingezet kunnen worden. Ook is met de belanghebbenden gesproken over een meer passend zomerpeil.

De wens van de belanghebbenden is om het zomerpeil te verlagen naar het foutieve praktijkpeil voor aanpassingen aan het foutiefgeijkte gemaal in 2017. De agrarische ondernemers komen met het voorstel om het zomerpeil te verlagen met 15 cm, waardoor er meer ruimte tussen het maaiveld en de sloot komt.

Tijdens de bijeenkomst is ook de vraag gesteld naar een meer dynamisch peilbeheer. Dus beter inspelen op de weersomstandigheden. Het is nader verklaard dat dit zeer arbeidsintensief is voor onze peilbeheerders. Daarnaast is het ook zeer lastig om zeker in de zomer met piekbuien dit goed te voorspellen waar de bui precies valt. Vandaar is het waterschap terughoudend om water van te voren alvast af te voeren met de kans dat de bui niet in het gebied valt.

Ook is benoemd om de overgangsperiode van winter naar zomerpeil te verlaten in het jaar. Aangezien dit een besluit is wat alleen het algemeen bestuur kan beslissen is dat niet makkelijk te wijzigen. Daarnaast geldt deze overgangsperiode voor heel het peilbesluitgebied en niet specifiek alleen voor dit peilgebied.

In het peilgebied liggen ook veenresten in de bodem, vandaar ook de peilgebiedsnaam 'Polder Moerbos' wat daarnaar verwijst. De veenresten zitten voornamelijk redelijk hoog in de bodem en bevinden zich daardoor meestal boven de grondwaterstand. Hierdoor ligt het meeste veen al veel vaker boven water dan onder water, waardoor het verlagen van de waterstand hier beperkte impact op heeft.

Wel is verteld dat het waterschap momenteel bezig is met het maken van beleid speciaal voor veengebieden, om hier zeer terughoudend te zijn met peilverlagingen.

Onderbouwing afweging

Problematiek

Door een ijkfout was het praktijkpeil in polder Moerbos voor een onbekende periode voor 2017 lager dan het vigerend peil in het peilbesluit. Na realisatie van gemaal Emilia en herstel van de ijkfout is het praktijkpeil met 12 cm verhoogd van -1,82 m NAP naar -1,70 m NAP. Bij het vigerende peil van -1,70 m NAP is de drooglegging in de zomerperiode in de laagste delen van het peilgebied laag (40 cm onder maaiveld). Vanuit de landbouwanalyse en de participatie lijkt het een wenselijke optie om het zomerpeil in peilgebied Polder Moerbos te verlagen.

Risico veenoxidatie

Het waterschap is terughoudend met peilverlagingen in gebieden waar veen voorkomt, vanwege het risico op bodemdaling en verhoogde CO₂-uitstoot door veenoxidatie. In het peilgebied zijn 5 boringen en 1 grondwaterstandsmeting beschikbaar. Hieruit blijkt dat veen zich grotendeels boven de grondwaterstand/oppervlaktewaterpeil bevindt, maar ook net onder het zomerpeil- en winterpeil. Doordat het grondwater in de zomer uitzakt en in de winter opbult is het mogelijk dat ondanks het hogere zomerpeil het grondwater verder uitzakt dan bij het winterpeil. Peilverlaging van het zomerpeil lager dan in het verleden kan een negatief effect hebben op deze veenlaag.

Rekening houdend met de lokale beperkte drooglegging en het voorkomen van veen in de bovengrond wordt een peilverlaging van het zomerpeil voorgesteld van 10 cm tot -1,80 m NAP. In de praktijk betekent dit dat het zomerpeil niet lager wordt vastgesteld dan het voor 2017 reeds gevoerde praktijkpeil.

Figuur 10: schematisatie grondwatersituatie in natte (winter)periode en droge (zomer)periode

Maatregelen

Niet van toepassing.

Peilvoorstel

Een partiële herziening doorvoeren van het peilbesluit waarbij het zomerpeil (ZP) verlaagd wordt met 10 cm tot -1,80 m NAP. De dynamische marge wordt vanwege uniformiteit tussen de peilbesluitgebieden gelijkgetrokken naar 30 cm.